

ABSTRACT&REFERENCES

DOI: 10.15587/2523-4153.2024.310273

THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF CONCEPTS OF ACCESS TO COURT: A HISTORICAL AND LEGAL CONTEXT

p. 4–12

Olha Balatska, PhD, Associate Professor, Director, Educational and Scientific Institute of Law by I. Malynovskyi, The National University of Ostroh Academy, Seminarska str., 2, Ostroh, Ukraine, 35800

E-mail: olha.balatska@oa.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6439-5927>

The article is dedicated to the study of the elements of the formation and development of the judicial branch of power in specific historical periods in the context of outlining the principle of access to justice, particularly from the establishment of early states to modern times. In light of this, the article draws attention to the manifestations and signs of ensuring citizens' right of access to court from the perspective of studying the general historical progress of the judiciary. The analysis allowed the author to identify four main stages in the formation of the principle of access to justice in the world history of state and law: ancient, new, modern, and globalization. At the same time, the author emphasizes the different degrees of development and characteristic features of specific historical stages of the evolution of access to court and justice. It is established that already at the stage of formation and development of the ancient type of state and law (both Eastern and Western typologies), the formation of territoriality as one of the key components of the principle of access to justice began. Initially, judicial functions within the competence of the bodies and officials of the ancient states were combined with administrative and executive functions. The period of modern times is associated with the formulation of the political and legal idea of the separation of powers with the identification of an independent judiciary and the concept of due process, which is based on the modern notion of the ideal model of the organization and functioning of the judiciary in a democratic society. The rapid development and evolution of access to justice occurred in the modern stage, including the Florentine project of M. Cappelletti's «access to justice movement,» which included a set of measures, aimed at ensuring real access to justice. The article concludes that the modern concept of access to court and justice involves its comprehension through empirical and pluralistic (multi-faceted) approaches, taking into account not only obstacles and barriers to access to court and justice but also analytical data on the real state of affairs in the field of justice, considering various aspects of access to justice in the modern world

Keywords: access to court, justice, right to appeal to court, judicial decision, judicial proceedings

References

1. Andrusenko, D. V. (2021). Historical and legal aspects of the formation and development of the principle of access to justice. *New Ukrainian Law*, 6, 48–53. <https://doi.org/10.51989/nul.2021.6.7>
2. Bihun, V. S. (2011). *Filosofia pravosuddia: ideia ta zdiisnennia*. Kyiv, 330.
3. Bulkat, M. S. (2019). *Teoretyko-pravovi zasady sudovoi vlady: suchasnyi kontsept* [Doctoral dissertation].
4. Buryi, V. (2018). The Right of Access to Justice as a Pre-requisite for Human Rights Enforcement. *NaUKMA Research Papers. Law*, 1, 25–28. <https://doi.org/10.18523/2617-2607.2018.25-28>
5. Horodovenko, V. V. (2012). *Pryntsyipy sudovoi vlady*. Kharkiv, 447.
6. Zubachova, I. (2009). *Istoriia stanovlennia sudovoi vlady ta yii rol u systemi podilu derzhavnoi vlady*. Yurydychna Ukraina, 9, 4–9.
7. Kapustynskyi, V. A. (2013). Osoblyvosti funktsionalnoho pryznachennia sudovykh orhaniv u davnykh derzhavakh. *Visnyk Vyshchoi rady yustytzii*, 2, 36–46.
8. Koval, I. M., Vizniak, D. A. (2020). Vytoky i heneza formuvannia sudovoi systemy Indii. *Zakhyst prav i svobod liudyny ta hromadianyna v umovakh formuvannia pravovoi derzhavy*. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 17–19.
9. Kozakevych, O. M. (2021). *Zabezpechennia dostupu do pravosuddia v tranzhytyvnykh umovakh* [Doctoral dissertation; Natsionalnyi universytet «Odeska yurydychna akademiia»].
10. Kostytskyi, V. V. (2023). Podil vlady u konteksti teoloho-sotsiolohichnoho pravorozuminnia (narysy pravovoi teorii). *Odesa: Vydavnychiy dim «Helvetyka»*, 192.
11. Kryzhanivskyi, V. (2010). Henezys nezalezhnoi sudovoi vlady. *Yurysprudentsiia: teoriia i praktyka*, 83, 37–41.
12. Marochkin, I. Ye., Sybilova, N. V., Zozulynskyi, O. B. (2013). *Orhanizatsiia sudovykh ta pravookhoronnykh orhaniv*. Kharkiv: Pravo, 528.
13. Ovcharenko, O. M. (2008). *Dostupnist pravosuddia ta harantii yoho realizatsii*. Kharkiv: Pravo, 304.
14. Sakara, N. Yu. (2010). *Problema dostupnosti pravosuddia u tsyvilnykh spravakh*. Kharkiv: Pravo, 256.
15. Cappelletti, M., Garth, B. (1979). *Access to Justice: The Worldwide Movement to Make Rights Effective: A General Report*. Access to Justice. Milan, 1, 5–124.
16. Garth, B. G., Mauro, C. (1978). *Access to Justice: The Newest Wave in the Worldwide Movement to Make Rights Effective*. Maurer Faculty, 1142. Available at: <https://www.repository.law.indiana.edu/facpub/1142>
17. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava (1973). Pryiniaty 16 hrudnia 1996 r. Heneralnoi Asambleiei OON (ratyfikovanyi Ukazom Prezydii Verkhovnoi Rady Ukrainskoi RSR No. 2148-VIII vid 19 zhovtnia 1973 r.). Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text Last accessed: 01.08.2024
18. Currie, A. (2004). Riding the third wave. Rethinking Criminal Legal Aid within an Access to Justice Framework. Paper prepared for the Research and Statistics Division of the Department of Justice, 21.
19. Macdonald, R. A.; Bass, J., Bogart, W., Zemans, F. (Eds.) (2005). *Access to Justice in Canada Today: Scope, Scale and Ambitions. Access to Justice for a New Century: The Way Forward*, Law Society of Upper Canada, 19–112.

20. Genn, H., Beinart, S. (1999). *Paths to Justice: What People Do and Think About Going to Law*. Oxford – Portland Oregon: Hart Publishing, 382.

21. Global Insights on Access to Justice: Findings from the World Justice Project General Population Poll in 101 Countries (2019). World Justice Project. Available at: <https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-A2J-2019.pdf>

22. Global Insights on Access to Justice 2019 (2019). World Justice Project. Available at: <https://worldjusticeproject.org/our-work/research-and-data/global-insights-access-justice-2019>

DOI: 10.15587/2523-4153.2024.313931

DIVISION AND SPIN-OFF AS LEGAL FORMS OF DISAGGREGATION OF ECONOMIC ORGANIZATIONS

p. 13–27

Nataliia Shcherbakova, Doctor of Legal Sciences, Associate Professor, Department of Civil Law and Civil Process, Vasyl' Stus Donetsk National University, 600-richchia str., 21, Vinnytsia, Ukraine, 21021

E-mail: sherbakova@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0278-0170>

The article highlights the issues of division and spin-off as legal forms of disaggregation of economic organisations, provides legal regulation of these forms in Ukraine, the EU, foreign countries (Germany, Poland) and the relevant analysis of court practice.

The author identifies the general (common) features of division and spin-off of economic organisations according to the following criteria: subject composition, purpose, legal form of disaggregation, basis for legal relations; documentation of property transfer; rights and obligations; universal legal succession; and subsidiary liability. The author distinguishes special (distinctive) features of division and spin-off of economic entities according to the following criteria: legal result; legal consequences; and the moment of procedure completion.

It is substantiated that it is advisable to regulate the basic concepts and essential characteristics of disaggregation of economic organisations by means of division and spin-off in the Commercial Code of Ukraine or, in the future, in the Economic Code of Ukraine. In this regard, the author provides the wording of the relevant definitions of division and spin-off, which is proposed to be enshrined in parts 4 and 5 of Article 59¹ 'Termination of an Economic Organization by Reorganisation'.

It is found that the analysis of court practice regarding the essence of reorganisation in the form of spin-off shows a difference in approaches, which are fundamentally opposite in nature, when:

1) spin-off is not recognised as a type of termination or reorganisation of a legal entity;

2) spin-off is defined as a form of reorganisation of a legal entity. The author proves that such ambiguity of court practice affects the consideration of a case on the merits, in particular, when changing the subject composition in land lease agreements in the event of a lessee's reorganisation by way of spin-off.

The author proposes, taking into account the legislation of foreign countries (Germany and Poland) and EU law, to in-

troduce the following legal forms and constructions into the current legislation of Ukraine:

1) 'division by acquisition' (simultaneous use of the forms of division and accession);

2) 'spin-off by acquisition' (simultaneous use of the forms of spin-off and accession);

3) 'separation' (for JSC, LLC, ALC) – by the formation of a new company and by acquisition.

Keywords: reorganisation, economic organisation, joint-stock company, limited liability company, division, spin-off, universal succession, distribution balance, division by acquisition, spin-off by acquisition

References

1. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odnii storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony (2014). Zakon Ukrainy No. 1678-VII. 16.09.2014. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text Last accessed: 12.09.2024

2. Dyrektyva YeS No. 2017/1132 shchodo deiakykh aspektiv korporativnoho prava (kodyfikatsiia) vid 14 chervnia 2017 r. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_014-17#n699 Last accessed: 12.09.2024

3. Kucherenko, I. M. (2004). *Orhanizatsiino-pravovi formy yurydychnykh osib pryvatnoho prava*. Kyiv: In-t derzhav i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 328.

4. Vasylieva, V. A., Luts, V. V., Sishchuk, L. V. et al.; Vasylieva V. A. (Ed.) (2018). *Korporativne pravo Ukrainy: problemy teorii ta praktyky*. Kharkiv: Pravo, 616.

5. Stratiuk O. M. (2020). Concepts And Types Of Legal Succession In Reorganization Of Legal Entities. Aktualni problemy vdoskonalennia chynnoho zakonodavstva Ukrainy, 52, 121–133.

6. Zhornokui, V. H. (2022). Essence of a legal entity's reorganization from the standpoint of recognizing hive-out as one of its types. Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs, 97 (2), 48–58. <https://doi.org/10.32631/v.2022.2.04>

7. Shcherbakova, N. V. (2024). *Pravove zabezpechennia reorhanizatsii hospodarskykh orhanizatsii*. Vinnytsia: DonNU im. Vasylia Stusa, 45.

8. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy (2003). Zakon Ukrainy No. 435-IV. 16.01.2003. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> Last accessed: 12.09.2024

9. Hospodarskyi kodeks Ukrainy (2003). Zakon Ukrainy No. 436-IV. 16.01.2003. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> Last accessed: 12.09.2024

10. Pro aktsionerni tovarystva (2022). Zakon Ukrainy No. 2465-IX. 27.07.2022. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text> Last accessed: 12.09.2024

11. Pro tovarystva z obmezhenoiu ta dodatkovoiu vidpovidalnistiu (2018). Zakon Ukrainy No. 2275-VIII. 06.02.2018. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> Last accessed: 12.09.2024

12. Pro kooperatsiiu (2003). Zakon Ukrainy No. 1087-IV. 10.07.2003. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text> Last accessed: 13.09.2024

13. Pro banky i bankivsku diialnist (2000). Zakon Ukrainy No. 2121-III. 07.12.2000. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> Last accessed: 13.09.2024

14. Pro strakhuvannia (2021). Zakon Ukrainy No. 1909-IX. 18.11.2021. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> Last accessed: 13.09.2024
15. Polozhennia pro dobrovilnyi vykhid z rynku strakhovyky ta peredachu strakhovykom strakhovoho portfelia (2023). Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy No. 184. 25.12.2023. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0184500-23#Text> Last accessed: 13.09.2024
16. Poriadok zdiisnennia emisii ta reiestratsii vypusku aktsii aktsionernykh tovarystv, yaki stvoriliutsia shliakhom zlytia, podilu, vydilu chy peretvorennia abo do yakykh zdiisniuietsia pryednannia (2013). Rishennia NKTsPFR Ukrainy No. 520. 09.04.2013. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0795-13#Text> Last accessed: 14.09.2024
17. Bobkova, A. H., Moisieiev, Yu. O., Pavliuchenko, Yu. M. et. al.; Bobkova, A. H. (Ed.) (2018). *Hospodarske pravo*. Kharkiv: Pravo, 592.
18. Sishchuk, L. V. (2015). Reorhanizatsiia yurydychnykh osib: teoretyko-pravovi aspekty. Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo, 14, 32–36. Available at: <https://repository.ndipp.gov.ua/handle/765432198/668>
19. Koverzniev M., Koverznieva H. (2017). Pravovy aspekt reorhanizatsii yurydychnykh osib. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, 6, 29–31. Available at: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/6/7.pdf>
20. Pravopys prefiksiv: ukrainske dilove movlennia. Available at: <https://m.dilovamova.com/index.php?page=4&d-mua=14&tdmua=%CF%F0%E0%E2%EE%EF%E8%F1-%EF%F0%E5%F4%B3%EA%F1%B3%E2> Last accessed: 07.09.2024
21. Roussu, A. (2013). Peculiarities of Prefixes Vid- and Roz- in Verbal Terms, Denoting «Back Action». *Volyn filolohichna: tekst i kontekst*, 15, 293–301. Available at: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/7422/1/34.pdf> Last accessed: 07.09.2024
22. Pro hospodarski tovarystva (1991). Zakon Ukrainy № 1576-XII. 19.09.1991. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text> Last accessed: 07.09.2024
23. Polozhennia pro poriadok stvorennia, reorhanizatsii i likvidatsii dochirnykh pidpriemstv AT vid 01.12.2002 r. (2001). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/npl15697-02#Text> Last accessed: 07.09.2024
24. Chevychalova, Zh. V. (2008). *Pravova pryroda dochirnogo pidpriemstva* [Extended abstract of PhD thesis].
25. Nazarova I. (2011). Principles of information disclosure in the reorganization of the enterprise through the separation of individual departments. *Visnyk TNEU*, 4, 94–101. Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/handle/316497/16034>
26. Luts, V. V., Vasyliieva, V. A., Kibenko, O. R., Spasybo-Fatieieva, I. V. et al.; Luts V. V. (Ed.) (2010). *Korporatyvne pravo Ukrainy*. Kyiv: Yurinkom Inter, 384.
27. Hlado, Yu. O., Martyn, V. M., Samahalska, Yu. Ya. et al.; Yavorska, S. O. (Ed.) (2020). *Korporatyvne pravo*. Drohobych: Kolo, 650.
28. Shcherbyna, V. S. (2008). *Subiekty hospodarskoho prava*. Kyiv: Yurinkom Inter, 264.
29. Shcherbyna, V. S., Rieznikova, V. V. (2023). *Hospodarske pravo (Zahalna chastyna)*. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K, 588.
30. Vinnyk, O. M. (2020). *Hospodarske pravo*. Kyiv: Vyd-vo Lira-K, 240.
31. Yurkevych, Yu. M. (2009). *Prypynennia yurydychnykh osib z pravonastupnytstvom* [Extended abstract of PhD thesis].
32. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 12 bereznia 2020 r., sudova sprava No. 291/1478/18 (2020). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/88337602> Last accessed: 04.09.2024
33. Ukhvala Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 29.04.2020 r. u spravi No. 291/1009/18 (2020). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/89130925> Last accessed: 04.09.2024
34. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 14 veresnia 2020 r., sudova sprava No. 291/1009/18 (2020). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91786723> Last accessed: 23.09.2024
35. Pro orendu zemli (1998). Zakon Ukrainy No. 161-XIV. 06.10.1998. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text> Last accessed: 23.09.2024
36. Vysitska, I. (2020). Vydil ne ye reorhanizatsiieiu: znachennia vysnovkiv Obiednanoi palaty VS dlia orendariv. *Zemlevporiadnyi visnyk*, 12. Available at: <https://vysitska.com/2021/01/14/%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D1%96%D0%BB-%D0%BD%D0%B5-%D1%94-%D1%80%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%94%D1%8E-%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1-%8F-%D0%B2%D0%B8/> Last accessed: 05.09.2024
37. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 15 sichnia 2020 r., sudova sprava No. 904/11903/6 (2020). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86933126> Last accessed: 05.09.2024
38. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 21 sichnia 2020 r., sudova sprava No. 904/8538/16 (2020). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87056384> Last accessed: 05.09.2024
39. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 12 kvitnia 2023 r., sudova sprava No. 925/436/22 (2023). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110306277> Last accessed: 12.09.2024
40. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 16 chervnia 2020 r., sudova sprava No. 922/4519/14 (2020). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90228177> Last accessed: 20.09.2024
41. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 20 liutoho 2022 r., sudova sprava No. 910/2615/18 (2022). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104292231> Last accessed: 01.09.2024
42. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 23 lystopada 2022 r., sudova sprava No. 908/70/22 (2022). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108025369> Last accessed: 05.09.2024
43. Postanova Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladі Verkhovnoho Sudu vid 18 veresnia 2023 r, sudova sprava No. 210/5663/20 (2023). Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114652684> Last accessed: 07.10.2024
44. Havryliuk, V. M. (2014). *Pravonastupnytstvo pry reorhanizatsii yurydychnykh osib za tsyvilnym zakonodavstvom*

Ukrainy [PhD dissertation; Kyivskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka].

45. Postanova Pivnichnoho apeliatsiinoho hospodarskoho sudu vid 05.03.2020 r. u spravi No. 910/10802/18 (2020). Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88106487> Last accessed: 24.09.2024

46. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii sudiv Kasatsiinoho hospodarskoho sudu vid 19 serpnia 2019 r., sudova sprava No. 922/4109/16 (2019). Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/83876305> Last accessed: 14.09.2024

47. Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib-pidpriyemstiv ta hromadskykh formuvan (2003). Zakon Ukrainy No. 755-IV. 15.05.2003. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> Last accessed: 14.09.2024

48. Transformation Act (Umwandlungsgesetz) as of October 28, 1994. Available at: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_umwg/index.html Last accessed: 14.09.2024

49. Yurkevych, Yu. (2009). Problemy pravovoho rehuivannia peretvorennia yurydychnykh osib. Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii «Yurydychna», 48, 166–176.

50. Shcherbakova, N. V. (2015). Napriamy udoskonalennia zakonodavstva z pytan skladnoi reorganizatsii yurydychnykh osib. Pravnychi chasopys Donetskoho natsionalnoho universytetu, 1/2, 75–83.

51. Shcherbakova, N. V. (2021). Complex reorganization constraints must have in the legislation of Ukraine. Juridical Scientific and Electronic Journal, 12, 175–179. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-12/42>

52. Movchan O. O. (2006). Legal succession during the reorganization of joint-stock companies by way of division and spin-off. Naukovi zapysky, 53 (Yurydychni nauky), 97–101. Available at: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e5f1e5bc-4570-4c03-ae4b-427b3f26ba85/content>

53. Kalimeyer in Kallmeyer, H. (Ed.). (2001). Umwandlungsgesetz: Kommentar; Verschmelzung, Spaltung und Formwechsel bei Handelsgesellschaften. Köln: O. Schmidt Verl., § 123 Rn. 8.

54. Ganske, J. (Ed.). (1995). Umwandlungsrecht: I 2., aktualisierte Aufl.- Düsseldorf, IDW-Verl.

55. Kodeks spółek handlowych 15.09.2000 (2000). Available at: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20000941037/U/D20001037Lj.pdf> Last accessed: 08.09.2024

DOI: 10.15587/2706-5448.2024.314329

THE RELATIONSHIP BETWEEN ATTORNEY AND JUDGE: AN ETHICAL DILEMMA

p. 28–33

Yevheniia Duliba, Doctor of Legal Sciences, Professor, Department of Constitutional Law and Field-Related Disciplines, Institute of Law, National University of Water and Environmental Engineering, Soborna str., 11, Rivne, Ukraine, 33028
E-mail: dulibayevheniia@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2651-4977>

Vladyslav Teremetskyi, Doctor in Law, Professor, Head of Sector, Sector of Problems of Implementation of Econom-

ic Legislation, Department of Modernizing Commercial Law and Law, State Organization “V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Tarasa Shevchenka blvd., 60, Kyiv, Ukraine, 01032

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2667-5167>

The relevance of this research lies in clarifying the nature of the relationship between an attorney and a judge in the context of power dynamics, professional ethics and interpersonal communication. The purpose of the study is to determine the role of professional ethics in shaping the relationship between an attorney and a judge, as well as the impact of personal relationships between attorneys and judges on the judicial decision-making process. The methodological basis of the study is general scientific and special legal methods of knowledge, in particular philosophical dialectic, comparative legal, idealisation and formalisation methods. The materials used for this study are the works of domestic and foreign scholars, and the provisions of national, foreign and international legislation. The results of the study show that the relationship between an attorney and a judge is inherently complex, dynamic and critical, since it is at the intersection of legal norms, professional ethics and personal interactions.

The relationship between attorneys and judges is an important component of the judicial process, as it affects the efficiency and fairness of decisions. These relationships are formed through a complex interplay of historical, ethical, professional, as well as personal interactions. Effective communication, mutual respect and a clear understanding of the role of each party are crucial to strengthen constructive relationships.

The findings of the study indicate that a constructive relationship between judges and attorneys is an important element in ensuring the integrity of the legal system. Adhering to established ethical standards and maintaining an atmosphere of mutual respect and professionalism, judges and attorneys promote the administration of justice in accordance with the needs of all participants in the process, thereby increasing the level of trust and reliability of the judicial system.

Keywords: judge, attorney, court proceedings, disciplinary responsibility, professional ethics, abuse of procedural rights, conflicts in judicial practice

References

1. Dieng, A. (1997). Role of Judges and Lawyers in defending the rule of law. Fordham International law Journal, 21 (2), 550–557.
2. Shepard, R. T. (2000). Judicial Professionalism and the Relations between Judges and Lawyers. Notre Dame Journal of Law, Ethics and Public Policy, 14 (1), 223–244. Available at: <https://scholarship.law.nd.edu/ndjlepp/vol14/iss1/8>
3. Szmer, J., Kaheny, E. B., Sarver, T., DeCamillis, M. (2013). The Impact of Attorney Gender on Decision Making in the United States Courts of Appeals. Journal of Women, Politics & Policy, 34 (1), 72–100. <https://doi.org/10.1080/1554477x.2013.747898>
4. Liu, T., Zhang, D. H. (2020). Do Judge-Lawyer Relationships Influence Case Outcomes? SSRN Electronic Journal. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3711873>

5. Verhagen, M. D., Yam, J. (2021). The law of attraction: How similarity between judges and lawyers helps win cases in the Hong Kong Court of Final Appeal. *International Review of Law and Economics*, 65, 105944. <https://doi.org/10.1016/j.irle.2020.105944>
6. Zhukov, S. (2018). Profesiina etyka suddiv: pravovi aspekty. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, 12, 182–185.
7. Vitiuk, H. (2019). Ethical basis of judicial activity and peculiarities of their international legal regulation. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 6, 331–336. <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.6.62>
8. Teremetskyi, V., Korovaiko, O., Vasylenko, M., Zhuravel, Ya., Khovpun, O., Kravchenko, V., Muliari, H. (2022). The Contempt of Court: Balance Between the Protection of the Administration of Justice and the Right to Freedom of Expression. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 25 (S2), 1–7. Available at: <https://www.abacademies.org/articles/the-contempt-of-court-balance-between-the-protection-of-the-administration-of-justice-and-the-right-to-freedom-of-expression-13359.html>
9. Ovcharenko, O., Kovalyova, Ya. (2019). Disciplinary responsibility of attorneys: issues for discussion. "International Humanitarian University Herald. Jurisprudence," 40, 168–172. <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2019.40.38>
10. Bondarchuk, R. A. (2020). Peculiarities of the procedure of bringing a judge to disciplinary responsibility and ways of its improvement. *Juridical Scientific and Electronic Journal*, 5, 270–273. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-5/65>
11. Teremetskyi, V. I., Starovoitova, S. M., Huts, N. H. (2021). Features of contempt proceedings in selected countries of the world. *Nashe pravo*, 1, 145–150. <https://doi.org/10.32782/np.2021.1.24>
12. Romowska, Z. (2013). A court and a counsel: problems of cooperation. *Advokat*, 1 (148), 6–9.
13. Vilchuk, T. B. (2014). Advokatura ta sudova vlada: kharakter vzaiemovidnosyn. *Chasopys Akademii advokatury Ukrainy*, 7 (4 (25)), 19–25.
14. Zaborovskiy, V. V. (2015). Some problematic aspects of the relationship with court and lawyer. *Visegrad Journal on Human Rights*, 2, 104–111.
15. Khotynska-Nor, O. (2018). Deontological principles of interaction of a lawyer and court in the process of judicial procedure. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Pravo*, 2 (51), 161–164.
16. The Bangalore Principles of Judicial Conduct (2002). Available at: https://www.unodc.org/pdf/crime/corruption/judicial_group/Bangalore_principles.pdf
17. Consultative Council of European Judges. Opinion No. (2013) 16 On the Relations Between Judges and Lawyers. Available at: <https://rm.coe.int/1680748226>
18. Pro sudoustrii i status suddiv (2016). *Zakon Ukrainy* No. 1402-VIII. 02.06.2016. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
19. Pro advokaturu ta advokatsku diialnist (2012). *Zakon Ukrainy* No. 5076-VI. 05.07.2012. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
20. Kodeks suddivskoi etyki (2013). *Rishennia XI Zizdu suddiv Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>
21. Pravyla advokatskoi etyki (2017). *Rishennia zizdu advokativ Ukrainy*. 09.06.2017. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
22. Mak, E. (2023). A code of judicial ethics as a signpost and a beacon: on virtuous judgecraft and Dutch climate litigation. *Legal Ethics*, 26 (1), 97–125. <https://doi.org/10.1080/1460728x.2023.2235182>
23. Lichtenberg, J.; Coady, M., Block, S. (Eds.) (1996). *What Are Codes of Ethics For? Codes of Ethics and the Professions*. Melbourne University Press, 15–16.
24. Compendium of the Judiciary's Ethical Obligations. *Conseil Supérieur de la Magistrature*. Available at: <http://www.conseil-superieur-magistrature.fr/compendium-judiciarys-ethical-obligations>
25. Nicolson, D. (2005). Making lawyers moral? Ethical codes and moral character. *Legal Studies*, 25 (4), 601–626. <https://doi.org/10.1111/j.1748-121x.2005.tb00686.x>
26. Worden, A. P., Shteynberg, R. V., Morgan, K. A., Davies, A. L. B. (2019). The Impact of Counsel at First Appearance on Pretrial Release in Felony Arraignments: The Case of Rural Jurisdictions. *Criminal Justice Policy Review*, 31 (6), 833–856. <https://doi.org/10.1177/0887403419873018>
27. Baron, P., Corbin, L. (2017). The unprofessional professional: do lawyers need rules? *Legal Ethics*, 20 (2), 155–173. <https://doi.org/10.1080/1460728x.2017.1397402>
28. Snijders, T. (2023). Virtuous judges, politicisation, and decision-making in the judicialized legal landscape. *Legal Ethics*, 26 (1), 46–73. <https://doi.org/10.1080/1460728x.2023.2235183>
29. Denysenko, L., Syroid, O., Fadiieva, I., Shapovalova, O. (2015). *Buty suddeiu*. Kyiv, 216.
30. Le Conseil consultatif conjoint de la déontologie de la relation magistrat-avocat a présenté les rapports issus de ses groupes de travail (2022). *Conseil National des Barreaux*. Available at: <https://www.cnb.avocat.fr/fr/actualites/le-conseil-consultatif-conjoint-de-la-deontologie-de-la-relation-magistrat-avocat-presente-les>
31. Recueil de cas pratiques interrogeant la déontologie des relations entre avocats et magistrats (2022). *Conseil National des Barreaux*. Available at: https://www.cnb.avocat.fr/sites/default/files/documents/11bis.cnb-ri_2022-09-09_rapport_-_recueil_cas_pratiques_-_conseil_consultatif_conjoint_de_la_deontologie_de_la_relation_magistrat-avocat.pdf

DOI: 10.15587/2523-4153.2024.320800

PROTECTION OF TAXPAYERS' RIGHTS: PECULIARITIES OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION

p. 34–40

Olha Panchenko, PhD, Senior Researcher, Senior Research Fellow, Department of Scientific-Legal Expertise and Legislative Work, The Scientific Institute of Public Law, 2a H. Kirpy str., Kyiv, Ukraine, 03035

E-mail: olia.pan4encko@ukr.netORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4365-0495>

Kseniia Kurkova, Doctor of Legal Sciences, Professor, Head of the Department, Department of Scientific-Legal

Expertise and Legislative Work, The Scientific Institute of Public Law, 2a H. Kirpy str., Kyiv, Ukraine, 03035

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4259-5511>

Larysa Soroka, Doctor of Legal Sciences, Professor, Head of Doctoral and Postgraduate Studies, The Scientific Institute of Public Law, 2a H. Kirpy str., Kyiv, Ukraine, 03035

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6979-6049>

Taxation is an important element of any state's functioning, because it is taxes that form the main part of revenues to the budget. The article is devoted to the analysis of administrative and legal regulation of the protection of the taxpayers' rights in Ukraine. It is noted that the protection of the taxpayers' rights is the most important prerequisite for the functioning of the tax system as a whole. The work examines the key legal acts regulating the taxpayers' rights. Special attention is paid to the rights, which are divided into the following groups: the right to information, the right to defend and appeal decisions, the right to privacy, the right to tax benefits and exemptions, the right to participate in tax audits, the right to choose, the right to open access to information and the use of electronic means of communication. Such a distribution makes it possible to clearly define directions for improving the administrative and legal mechanism of protection and tax policy in general. The administrative and legal mechanism for protecting the taxpayers' rights is considered; its main elements are: regulatory framework, actors, methods and means of appeal, principles, etc. The methods and means of appeal are delineated, and their importance in the process of protecting the rights of taxpayers is indicated. The main principles of administrative and legal protection, including general and special ones, are highlighted. The example of protecting the taxpayers' rights in the part of appeals of decisions when studying the relevant decisions of the Supreme Court is provided. The importance of constant analysis and adaptation of tax legislation to modern conditions to ensure legal stability and transparency of the tax system is stressed. The study highlights the value of administrative and legal protection of taxpayers, outlines the main principles and mechanisms of protection, and underlines the significance of Supreme Court's decisions in forming legal practice in this area

Keywords: taxpayers, control bodies, administrative appeal, judicial appeal, rights and interests, tax legal relations

References

1. Supivska, Ye. (2024). Povynen znaty kozhen ukrainets: na shcho ydut hroshi platnykiv podatkov. Novyny PRO. Available at: <https://novyny.pro/news/biznes/povinen-znati-kozhen-ukrajinec-na-shcho-ydut-groshi-platnykiv-podatkov-2304.html> Last accessed: 15.07.2024
2. Konstytutsiia Ukrainy (1996). No. 254k/96-vr. 28.06.1996. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 30, St. 141.

Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Zaverukha, O. (2023). Ways of protecting taxpayers in the context of guaranteeing the safeguarding of their legal interests. Public Law, 50 (2), 46–53. <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2023-50-5>
4. Berezenko, I. (2019). The current state of realization of the protective function in the Tax Law of Ukraine. Journal of Academy of Labour, Social Relations and Tourism, 2, 27–35. <https://doi.org/10.33287/11202>
5. Priamitsyn, K. Yu. (2019). Before understanding the concept of tax payers' rights. Actual Problems of Native Jurisprudence, 5, 128–131. <https://doi.org/10.15421/391971>
6. Kozynets, I. H., Shpak, A. V. (2017). Legal regulation of the protection of taxpayers rights. Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii, 6 (2), 91–94.
7. Kovaliv, M. V., Yesimov, S. S., Prots, I. M. et al. (2021). Administratyvno-pravovyi zakhyst prav platnykiv podatkov. Lviv: SPOLOM, 240.
8. Peeters, B., Chen, Z. (2022). Article: A Study on the Protection of Taxpayer Rights in an Era of Enhanced Exchange of Information: How Can the Chinese Approach Be Improved? Intertax, 50 (8/9), 579–603. <https://doi.org/10.54648/taxi2022058>
9. Pistone, P., Lazarov, I., Turina, A. (2024). Automatic Exchange of Information and the Protection of Taxpayers' Rights. Towards a New Multilateral Multi-Tiered Architecture. SSRN Electronic Journal. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4760152>
10. Podatkovi kodeks Ukrainy (2010). Zakon Ukrainy No. 2755-VI. 02.12.2010. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2755-17>
11. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy (2005). Zakon Ukrainy No. 2747-IV. 06.07.2005. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
12. Pro zatverdzhennia Poriadku oformlennia i podannia skarh platnykamy podatkov ta inshymy osobamy ta yikh rozghliadu kontroliuiuchymy orhanamy (2015). Nakaz Ministerstva Finansiv Ukrainy No. 916. 21.10.2015. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1617-15#Text>
13. Mytnyi kodeks Ukrainy (2012). Zakon Ukrainy No. 4495-VI. 13.03.2012. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
14. Kucheriavenko, M. P. (2004). Kurs podatkovoho prava. Vol. 2: Vvedennia v teoriïu podatkovoho prava. Kharkiv: Lehas, 600.
15. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi sudovoi palaty z rozghliadu sprav shchodo podatkov, zboriv ta inshykh oboviazkovykh platezhiv Kasatsiinoho administratyvnoho sudu vid 21 liutoho 2020 roku u spravi No. 826/17123/18 (2020). Available at: <https://verdictum.ligazakon.net/document/87929522>
16. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 8 veresnia 2021 roku u spravi No. 816/228/17 (2021). Available at: <https://verdictum.ligazakon.net/document/100022843>

АНОТАЦІЇ

DOI: 10.15587/2523-4153.2024.310273

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УЯВЛЕНЬ ПРО ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ (с. 4–12)**О. Р. Балацька**

Стаття присвячена дослідженню елементів становлення та розвитку судової гілки влади у конкретно-історичні періоди в контексті окреслення принципу доступу до правосуддя, зокрема на етапі становлення ранніх держав та до часів сучасності. З огляду на зазначене у цій статті звертається увага на прояви та ознаки забезпечення громадянам права доступу до суду в ракурсі дослідження загальноісторичного поступу інституту судочинства. Проведений аналіз надав можливість автору виокремити чотири основні етапи становлення принципу доступності правосуддя у світовій історії держави і права: стародавній, новий, новітній, глобалізаційний. Водночас автор звертає увагу на різний ступінь розвитку та характерні риси конкретно-історичних етапів еволюції доступу до суду і правосуддя. Встановлено, що вже на етапі становлення та розвитку стародавнього типу держави і права (як східної, так і західної типології) розпочалося формування територіальності як одного з ключових складових елементів принципу доступності правосуддя. Також першопочатково судові функції у складі компетенції органів та посадових осіб держав Стародавнього світу поєднувалися з управлінськими функціями адміністративно-розпорядчого характеру. Період нового часу пов'язаний з формулюванням політико-правової ідеї поділу влади з виокремленням самостійної судової гілки влади та концепції належної судової процедури, основою якої є сучасне уявлення про ідеальну модель організації та функціонування судової влади в демократичному суспільстві. Стрімкий розвиток та еволюція доступу до правосуддя відбулися на новітньому етапі, зокрема й у формі Флорентійського проєкту М. Каппеллетті «рух за доступ до правосуддя», який включив комплекс заходів, спрямованих на забезпечення реального доступу до правосуддя. У статті зроблено висновок, що сучасна концепція доступу до суду і правосуддя передбачає його досягнення крізь призму емпіричного і плюралістичного (багатогранного) підходів, з урахуванням не лише перешкод і бар'єрів у доступі до суду і правосуддя, а також аналітичних даних про реальний стан справ у сфері правосуддя, з урахуванням різних аспектів доступу до правосуддя в сучасному світі

Ключові слова: доступ до суду, правосуддя, право на звернення до суду, судові рішення, судочинство

DOI: 10.15587/2523-4153.2024.313931

ПОДІЛ ТА ВИДІЛ ЯК ПРАВОВІ ФОРМИ РОЗУКРУПНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ (с. 13–27)**Н. В. Щербаківа**

В статті висвітлено питання поділу та виділу як правових форм розукрупнення господарських організацій, проведено правове регулювання зазначених форм в Україні, ЄС, зарубіжних країнах (Німеччини, Польщі) та відповідний аналіз судової практики.

Встановлено загальні (спільні) ознаки поділу та виділу господарських організацій за такими критеріями: суб'єктний склад, мета, правова форма розукрупнення, підстава виникнення правовідносин; документальне оформлення передачі майна, прав та обов'язків; універсальне правонаступництво; субсидіарна відповідальність. Виокремлено спеціальні (відмінні) ознаки поділу та виділу господарських організацій за наступними критеріями: правовий результат; правові наслідки; момент завершення процедури.

Обґрунтовано, що основні поняття, сутнісні характеристики щодо розукрупнення господарських організацій шляхом поділу та виділу, доцільно унормувати саме в Господарському кодексі України або в перспективі – в Економічному кодексі України. У зв'язку із чим надається редакція відповідних визначень-дефініцій поділу та виділу, яку пропонується закріпити в ч. 4 та 5 ст. 59¹ «Припинення господарської організації шляхом реорганізації».

З'ясовано, що проведений аналіз судової практики щодо сутності реорганізації у формі виділу свідчить про різницю підходів, які мають кардинально протилежний характер, коли:

- 1) виділ не визнається різновидом припинення або реорганізації юридичної особи;
- 2) виділ визначається як форма реорганізації юридичної особи.

Доведено, що така неоднозначність судової практики впливає на розгляд справи за суттю, зокрема під час зміни суб'єктного складу у договорах оренди землі у разі реорганізації орендаря шляхом виділу.

Запропоновано з урахуванням законодавства зарубіжних країн (Німеччини та Польщі) і права ЄС ввести в чинне законодавство України наступні правові форми-конструкції:

- 1) «поділ шляхом придбання» (одночасне використання форм поділу та приєднання);

- 2) «виділ шляхом придбання» (одночасне використання форм виділу та приєднання);
3) «відділення» (для АТ, ТОВ, ТДВ) – шляхом заснування та шляхом придбання

Ключові слова: реорганізація, господарська організація, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, поділ, виділ, універсальне правонаступництво, розподільчий баланс, поділ шляхом придбання, виділ шляхом придбання

DOI: 10.15587/2706-5448.2024.314329

ВІДНОСИНИ МІЖ АДВОКАТОМ І СУДДЕЮ: ЕТИЧНА ДИЛЕМА (с. 28–33)

Є. В. Дуліба, В. І. Теремецький

Актуальність цього дослідження полягає у розкритті сутності відносин між адвокатом та суддею у контексті динаміки влади, професійної етики та міжособистісного спілкування. Метою дослідження є визначення ролі професійної етики у формуванні взаємовідносин між адвокатом та суддею, а також впливу особистих відносин між адвокатами та суддями на процес ухвалення судових рішень. Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціально-юридичні методи, зокрема філософської діалектики, порівняльно-правовий, ідеалізації та формалізації. Матеріалами для написання стали праці вітчизняних та зарубіжних вчених, норми національного, зарубіжного та міжнародного законодавства. Результати дослідження полягають у тому, що за своєю природою відносини між адвокатом та суддею є складними, динамічними і критичними, оскільки вони перебувають на перетині правових норм, професійної етики та особистих взаємодій. Відносини між адвокатами та суддями є важливою складовою судового процесу, адже впливають на ефективність та справедливість ухвалених рішень. Ці відносини формуються через складну взаємодію історичних, етичних, професійних чинників, а також особистих взаємодій. Ефективна комунікація, взаємоповага та чітке усвідомлення ролі кожної зі сторін мають вирішальне значення для зміцнення конструктивних відносин.

Висновки дослідження свідчать, що, конструктивні відносини між суддями та адвокатами є важливим елементом забезпечення цілісності правової системи. Дотримуючись встановлених етичних стандартів та підтримуючи атмосферу взаємної поваги та професіоналізму, судді та адвокати сприяють здійсненню правосуддя у відповідності до потреб усіх учасників процесу, підвищуючи тим самим рівень довіри та надійності судової системи

Ключові слова: суддя, адвокат, судовий процес, дисциплінарна відповідальність, професійна етика, зловживання процесуальними правами, конфлікти в судовій практиці

DOI: 10.15587/2523-4153.2024.320800

ЗАХИСТ ПРАВ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ: ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ (с. 34–40)

О. І. Панченко, К. М. Куркова, Л. В. Сорока

Процес оподаткування є важливим елементом функціонування будь-якої держави, адже саме податки формують основну частину надходжень до бюджету. Стаття присвячена аналізу адміністративно-правових аспектів захисту прав платників податків в Україні. Зазначено, що захист прав платників податків є найголовнішою передумовою функціонування податкової системи в цілому. У роботі досліджено ключові нормативно-правові акти, що регулюють права платників податків. Особлива увага приділена правам платників податків, яких поділено на наступні групи: право на інформацію, право на захист та оскарження рішень, право на конфіденційність, право на податкові пільги та звільнення, право на участь у податкових перевітках, право на вибір, право на відкритий доступ до інформації та користування засобами електронного зв'язку. Такий розподіл дає можливість чіткого визначення напрямків удосконалення адміністративно-правового механізму захисту та податкової політики загалом. Розглянуто адміністративно-правовий механізм захисту прав платників податків, основними елементами якого є: нормативно-правова база, суб'єкти, способи та засоби оскарження, принципи тощо. Розмежовано способи та засоби оскарження, а також вказано на їх важливість у процесі захисту прав платників податків. Висвітлено основні принципи адміністративно-правового захисту, що включають загальні та спеціальні принципи. Наведено приклад захисту прав платника податків у частині оскарження рішень під час вивчення постанов Верховного Суду у обраній тематиці. Авторами наголошено на важливості постійного аналізу та адаптації податкового законодавства до сучасних умов з метою забезпечення правової стабільності та прозорості податкової системи. Дослідження висвітлює важливість адміністративно-правового захисту платників податків, окреслює основні принципи та механізми захисту, а також підкреслює важливість рішень Верховного Суду у формуванні правової практики в цій галузі

Ключові слова: платники податків, контролюючі органи, адміністративне оскарження, судове оскарження, права та інтереси, податкові правовідносини